

EKOLAND

ONAFHANKELIJK VAKBLAD VOOR DE BIOLOGISCHE KETEN

BEDRIJF IN BEELD

HORAHOLM

6

No. 6/2020
Een uitgave van
Uitgeverij van Westering
Losse verkoop € 12,99
www.ekoland.nl

Interview Koos
Bakker - Handelen
uit eigen visie

- Strokenteelt veelbelovend
- Bio bloembol als
delicatesse

Doorschakelaar
- Van meer
naar minder

FAMILIE WESTERS BEMEST GROTENDEELS PLANTAARDIG
OP AKKERBOUWBEDRIJF HORA HOLM

OPPERVLAKTECOMPOSTERING VAN GROENBEMESTERS

Erwin Westers en zijn vader Harm werkten altijd al aan bodemkwaliteit op hun grootschalige akkerbouwbedrijf aan de Waddenzeedijk in Noord-Groningen. Harm: “Na de omschakeling hebben we tevergeefs geprobeerd een koppeling te maken met biologische bedrijven in de buurt voor mest. In door ons aangekochte biologische mest zaten vaak onkruidzaden zoals ridderzuring. En extra onkruid hoefden we niet.” De familie Westers verkocht klaver aan een biologische veehouder en kocht mest via de handel. “Toen zijn we gestart met maaimeststoffen, waarbij we de klaver rechtstreeks

op eigen land uitreden.” En dat niet alleen: “In combinatie met de teelt van veel groenbemesters blijkt er veel minder mest nodig. En het is helemaal niet nodig de klaver van het ene naar het andere perceel te brengen als bemesting. Die kosten en moeite kun je je besparen als er voor en na een gewas altijd een groenbemester staat.” Zo ontwikkelt de familie Westers een systeem met groenbemesters en oppervlaktecompostering. Erwin: “We houden een akker zo lang mogelijk groen met groenbemestermengsels die we zelf mengen. Een vorstgevoelig mengsel wordt voor de winter ingewerkt, want als die

Erwin Westers en zijn vader Harm ontwikkelden op hun akkerbouwbedrijf in het Groningse Hornhuizen een systeem met niet-ploegen, grotendeels plantaardige bemesting en oppervlaktecompostering. Ze wonnen er de tweede prijs van de Ekoland Innovatieprijs 2020 mee. “Bij een normaal bemest perceel haver kregen we zoveel nalevering van mineralen dat de haver plat ging. Dat opende onze ogen.”

TEKST: MARIA VAN BOXTEL | FOTO'S: FAMILIE WESTERS

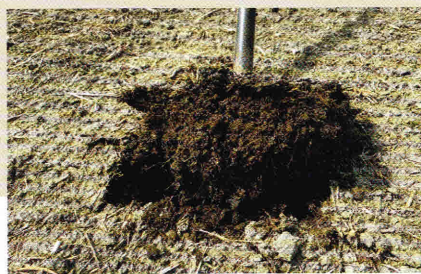
kapotvriest gaan de waardevolle mineralen alsnog verloren. Wintervaste mengsels hebben de voorkeur, die werken we in het voorjaar in. We mengen minimaal tien verschillende plantensoorten in verschillende samenstellingen door elkaar heen en zaaien die het liefst op de dag dat het gewas geoogst wordt. Soms zaaien we de groenbemester onder een gewas, bijvoorbeeld bij haver en bij mosterd, zodat er bij de oogst al een mooie groenbemester staat. Naast de samenstelling van de mengsels en de timing van het inwerken, moet je een geschikte manier hebben om de groenbemesterresten te verwerken en beschik-

baar te krijgen voor het cultuurgewas.” De familie Westers probeerde verschillende manieren, zoals verse en gedroogde maaimeeststoffen, directzaai en mengteelten. De kosten bleken hoog en opbrengsten vielen niet altijd mee. Erwin en Harm Westers werkten gelijk op met de systeemprijs PlantyOrganic op de nabijgelegen proefboerderij Kollumerwaard, waarvan Harm Westers een van de inspiratoren is. De zoektocht leidde naar Duitse en Oostenrijkse ervaringen. Harm: “Zo startten we met onze eigen versie van Regeneratieve Landwirtschaft van de ‘Grüne Brücke’, mede ontwikkeld met adviseurs

"We zien zo'n 7 cm losse grond, dan 15 cm goed kruimelig en tot 25 cm diepte mooie ruilheid."

Kwelder.

Schillen van een groenbemester met kruidenferment en het af

De plantensuikers blijven beschikbaar voor het bodemleven dat zorgt voor een goede omzetting van voedingsstoffen en beschikbaarheid voor de gewassen.

Wenz en Näser, waarbij je met behulp van fermenten een directe oppervlakte compostering van plantaardig materiaal creëert."

'Schälen' of 'schillen' van groenbemesters. Oppervlaktecompostering met zelfgemaakt ferment blijkt het beste te werken op Horaholm. Groenbemesters van soms wel een meter hoog worden nu met een frees die 'harder draait dan normaal' gehakseld op eigen land en gelijktijdig in de bovenste drie centimeter van de grond gewerkt, het 'schälen' of schillen van de groenbemesters. "Zo blijven de plantensuikers beschikbaar voor het bodemleven dat zorgt voor een goede omzetting van voedingsstoffen en beschikbaarheid voor de gewassen," aldus Erwin. Nodig is dan het op gang brengen van de vertering in de bovengrond met voldoende vocht. "Hier voegen we een zelfgemaakt ferment aan toe van water, melasse, zeezout en een startferment van melkzuurbacteriën. Plus twee kilo verse kruiden per duizend liter, liefst twintig soorten." Het maken van het ferment is een secuur werk, net als het maken van zure zuivel. "Je moet heel schoon werken en precies bijhouden wat je doet; een week bij 37 graden en zorgvuldig opslaan. De PH moet lager zijn dan 3,5. Je kan een goed ferment precies ruiken." Ook het uitbrengen van het ferment gaat zorgvuldig, en snel. "Op onze frees hebben we een eigen systeem laten bouwen dat het ferment vernevelt." Het resultaat van deze methode is een niet

BEDRIJFSGEGEVENS HORAHOLM - MAATSCHAP WESTERS

Erwin Westers en Nikki van Schagen, Harm en Riet Westers

Areaal: 1117 hectare waarvan 30 hectare kwelder

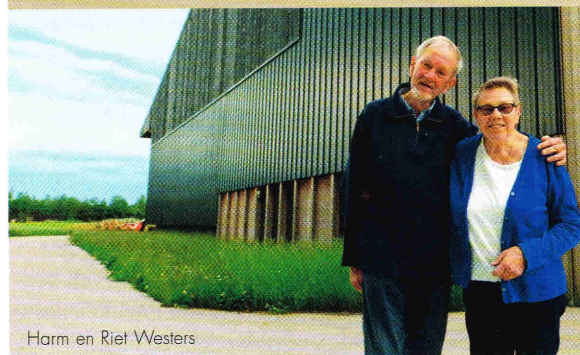
Grondsoort: zavel/klei van 10-40% afslibbaar

Teelten: peen, pootaardappelen, haver, mosterd, zaaizaden, steeds afgewisseld met groenbemesting

Bemesting: oppervlaktecompostering van groenbemesters met zelfgemaakt ferment. Zeer bescheiden gift van kippen- of varkensmest ter hoogte van 30 kg N/ha. Tijdelijke en gerichte bijbemesting van micronutriënten.

Machinepark: volledig machinepark op RKT-GPS met eigen innovaties, zoals frees voor hakselen van groenbemesters met gelijktijdige verspreiding ferment. Strokenwoeler en rijpadenkitenrooier voor aardappelen

Afzet: Zelfstandig en diverse aardappelhandelshuizen, zaaizaadbedrijven en tussenhandelaren
www.horaholm.nl

Harm en Riet Westers

Haver met phacelia en klavers.

Groenbemester snijden en strokenwoelen.

Erwin en Nikki plus kinderen

eerder ervaren verbetering van de bodemstructuur en verhoging van humusgehalte. “Door het bodemleven op deze manier het werk te laten doen, krijg je een perfecte rulle kruimellaag die dieper gaat dan we eerder voor mogelijk hielden. We zien zo’n zeven centimeter losse grond, dan 15 centimeter goed kruimelig en tot 25 centimeter diepte mooie rulheid.” Het kruimelig houden van het teeltbed vereist ook innovaties in machines: lichte trekkers en GPS met rijpaden. “Daar zoeken we actief naar. Onze kistenrooier voor aardappelen werkt met drie smalle wielen vanaf het rijspoor en de aardappelen gaan per kist van het land.” Pogingen om helemaal naar nul dierlijke bemesting te gaan, leverden nog geen rendabele teelten op. Erwin: “Zowel in kwaliteit als in opbrengst is dat niet rendabel genoeg. Ook omdat afnemers niet op hogere gehalten van bijvoorbeeld vitamines in de gewassen uitbetalen, terwijl wij dat wel realiseren. We werken nu met plantaardige bemesting en alleen bij aardappelen een bescheiden gift aan kippen- of varkensmest. Ons systeem is nog volop in ontwikkeling en we betalen het nodige leergeld. De gemiddeld goede opbrengst en kwaliteit, waaronder een hoger mineralengehalte dan voorheen, zorgen voor voldoende perspectief voor de toekomst. “We doen – vooral in het kritische seizoen – directe plantensapmetingen. En bemesten dan gericht bij met compostthee en micronutriënten. We denken dat we dat op termijn kunnen afbouwen, als de bodembiologie voldoende gestimuleerd is en de mi-

“Het is helemaal niet nodig de klaver van het ene naar het andere perceel te brengen als bemesting.”

neralen in de bodem zijn opgeslagen en circuleren. We schatten dat bij een organische stofgehalte boven de vijf procent de micronutriënten niet meer nodig zijn. Maar het ferment nog wel, daarmee krijg je de goede compostering.”

Schuur landschappelijk ingepast. De tonnen met ferment staan klaar voor gebruik, in een hele mooie nieuwe schuur aan de rand van het erf. Erwin en Harm laten het trots zien. “Tot 2016 sloegen we alles op bij collega’s en koelbedrijven. We wilden onze producten meer zelf bewaren en zelf verwerken, dan hebben we meer winterwerk en meer controle over het moment van verkoop.” Gelukkig hadden alle vier de familieleden het geduld en de contacten voor de meer dan 30 bijeenkomsten met burens, gemeente, landschappelijke organisaties en architecten. “Zo kregen we een landschappelijk ingepast, transparant en tegelijk duurzaam gebouw. Passend in ons open landschap en zichtbaar makend wat we doen.” De perfecte ruimte om andere boeren te ontvangen die zich in de regeneratieve landbouw willen verdiepen. “Ook in Nederland wordt de cursus regeneratieve landbouw gegeven door ‘Bij de Oorsprong’, als de omstandigheden het toelaten. Wij zijn een van de gastbedrijven voor de ‘Bodenkürs im Grünen’. We ontwikkelen onze kennis graag verder met andere boeren.” ■

Belangstelling voor cursussen over regeneratieve landbouw? Kijk op www.gruenebruecke.de en www.bijdeoorsprong.nl